

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAZDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :		Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok	4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka	2 " — "	páp. komorník.	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
Na štvrt roka	1 " 20 "	Majitel' a vydavateľ' :	ohlásy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
Jednotlivé číslo 8 hal.		JAN MOLNÁR.	nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Zákon o štrajkoch.

Každé obdobie má svoje označenie, znakom našich časov sú štrajky. V tomto ohľade zdá sa, ako keby vynikal malo Uhorsko. Minulého roku bolo u nás zariadené asi 346 štrajkov. Keď sa robotníci alebo zamestnanci dajú do štrajku, to len v jednom týždni v hlavnom meste štrajkuje do 30—40.000 robotníkov, alebo zamestnancov. Tieto štrajky sú však s veľkou hmotnou škodou spojené nielen pre štrajkujúcich zamestnancov, alebo robotníkov, lež aj pre robotu a zamestnanie dávajúcich podnikateľov, zarovnak ale aj pre široké obecnstvo. Tomuto je ľahko porozumeť. Keď štrajkujú murári, pod štrajkom nemajú výrobku. Na tento sú ale utisnutí tým viacej, že len v istej čiastke roka môžu robiť a sú vôbec ľudia chudobní, čo si sotva čoho zgzadovali. Pre murárske štrajky trpia nielen murári, lež aj tehliari, bo keď sa domy nestavajú, tehla nikomu nenie potrebná. Trpia však pri murárskom štrajku aj stolári, šlosiari, kamenári a iní remeselníci. Títo všetci chcjú žiť a pre štrajkujúcich murárov nemajú výrobku pri nových stavaniach, musia teda hladovať tak ako murári. Lež trpí aj obecnstvo pod štrajkami. Byty ako v hlavnom meste, tak aj inde zdražejú. Malí sklepníci, flaniery na tržišti nemajú odbitu na jejich tovar, bo štrajkujúce robotníctvo bez výrobku nemá si za čo i toho najpotrebnejšieho kúpiť. Štrajky sa teda vôbec považovať musia ako všeobecné zlé. Z tohoto vyplýva aj oprávnenosť a povinnosť štátu a zákonodarských faktorov starať sa o to, aby robotníctvo a zamestnanci podnikov verejných nemali príčiny ku štrajkom, aby sa toto

všeobecné zlé neopakovalo ku veľkej škode obecnstva a jednotlivcov.

Právomocnosti stolíc Győr a Zala zadaly na krajinský snem prosby o vynesenie zákona cieľom zamedzenia štrajkov. O týchto prosbách pojednávalo zákonodarstvo v zasadnutí dňa 4-ho novembra, pri ktorej príležitosti ablegát kresťanskej ľudovej strany dr. Alexander Giesswein, ako referent patričného výboru povedal veľmi pamätihodnú reč, v ktorej vyzdvihol veľkú škodlivosť štrajkov pre vseobecnosť, následkom toho aj oprávnenosť a povinnosť zákonodarstva je, aby sa so štrajkami zaoberalo. I keď rečník podotknul príčiny štrajkov, povedal doslovne :

«Proti štrajkom sa len vtedy môže zákonne pokračovať, keď budeme mať zákonné ustanovizne proti úžere robotníckej, proti úžere s robotníkmi prevádzanej, ponevác štrajk je prostriedok obrany proti úžere roboty, bo svet robotnícky — bohužiaľ — v tomto ohľade inej obrany nemá. Preto pravde zodpovedne praví Leroy-Bealieu, že nie síce sám štrajk, lež možnosť štrajkov tvorí obranu záujmov robotníckej triedy. Štrajk v prítomných okolnostach — môže sa povedať — že je zlatá bulla robotníckej triedy, ktorou obrániť vie svoju slobodu i keby sme mali takú zákonnú ustanovizeň, ktorou by sa dala prekaziť možnosť štrajku, to by nebolo iného ako utvorenie nového otroctva. (Potlesk.) Liečenie štrajku preto netreba tam hľadať, kde ho hľadajú právomocnosti, čo o zákon štrajku zadaly prosby, lež treba pohľadať a vyliečiť tie príčiny, ktoré štrajky zapríčinily, bo by nebolo štrajkov alebo len veľmi zriedka, keby robotnícka trieda iné prostriedky mala zabezpečiť si oprávnený

úspech v boji o polepšenie svojho výrobku. Veď aj obecnosť dozvie sa len vtedy o krivdách, ktoré sa robotníctvu stávajú, keď vypuknú štrajky. Zo štrajku sa dozvedelo obecnosť asi pred desaťročím, že robotníci v tehliarňach 15—16 hodín museli pracovať. Zo štrajku sa dozvedel svet, že pri poľnom hospodárstve na jednom mieste v starej maštali bývalo 8 rodín z 30 duší pozostávajúcich.

Z tohoto vidno, že zákonné ustanovizne naše nenie sú dostatočné, aby svet presvedčil sa o tej úžere, ktorá sa beztrešne stvára s robotou a s robotníctvom. Vidíme preto, že všetky parlamenty vzdelaného sveta zaoberajú sa tým, že ako by sa štrajky prekazil mohli nutným alebo príležitostným vyrovnávajúcim prostredníctvom. Takéto vyrovnávajúce prostredníctva nachodia sa po mnohých štátoch a účinkujú s úspechom. *Nie zákon štrajku je to teda, čo požadujú naše pomery, lež žiadajú oni taký zákon, ktorý zabezpečí pokoj práce a dá spôsob ku tomu, aby oprávnené pohyby o polepšenie výrobku bez terorizmu a nepokojov uplatnené boli».*

Touto, vo výťahu uverejnenou rečou víťečný vyslanec kresťanskej ľudovej strany označil príčinu štrajkov a udal aj spôsob k vyliečeniu tejto veľkej choroby. Ako prvú príčinu štrajkov udal nám treba tú hroznú úžeru, akú po mnohých miestach robotu a zamestnanie dávajúci prevádzajú s robotníctvom, alebo so zamestnancami. Kresťanská spravodlivosť to požaduje, aby zákonodarstvo vynieslo zákony, ktorými by úžera s robotníctvom a s robotou tak prísne trestaná bola, ako iná obecná a špinavá úžera.

Ako druhú a najväčšiu príčinu štrajkov označil nám treba tie zkaznosné pohyby, ktoré nesvedomí ľudia z cudzozemska presnuvali do Uhorska, nie k dobrému, lež na najväčšiu škodu robotníctva. Tieto pohyby známe sú pod menom v každom ohľade nebezpečnej socialdemokracie. Socialdemokracia už v jej sriadení nebezpečenstvom je štátu, bo sa považuje za internacionálnu, teda bez vlasti. Nebezpečná je socialdemokracia kresťanstvu a verejnej mravnosti, lebo zapiera doprosta Boha a šíry nemravné nauky o slobodnej láske, teda o verejnom smilstve. Nauky socialdemokracie o zapieraní právnosti osobného majetku a o podelení statkov a ma-

jetkov zámožných medzi seba, sú nanajvyš nebezpečné a podrývajú verejný poriadok štátu a spoločnosti.

Tymito zkaznosnými naukami pobalamútili nesvedomí ľudia svet robotnícky, povzbudili v ňom túžby a žiadosti, o akých predtým ani len pochopu nemal. Socialdemokracia vynalezla «bláznivosť» štrajkov. Ľud robotnícky, čo za nesvedomíťmi vodcami socialdemokratov slepo ide a svojim výrobkom ich kŕmi, je do štrajkov ako zbláznený.

I akými prostriedkami prevádzajú štrajky socialdemokratickí vodcovia! Nešajú majetku takého podniku, v ktorom štrajk prevedú, lež ani toho si nevšímajú, že zlomyselne a nesvedomite zavedení nimi robotníci počas štrajku nemajú výrobku a chleba.

Slobodu ohlasujú socialdemokratickí vodcovia a proti osobnej slobode jednotlivých prehrešujú sa sami najviacej. Beda totiž tomu kresťanskému robotníkovi, čo s nimi nedrží, čo na ich špinavé a nehanebné noviny a na jejich vodcov nechce týždenne platíť a zdráha sa s nimi do štrajku vstúpiť. Ako oni vykladajú tú jejich oslavovanú slobodu, to osvetlíme len dvoma príkladmi.

V plinovej fabrike v hlavnom meste vstúpili nedávno všetci robotníci do štrajku. A čo bolo príčinou tohoto veľkého štrajku? Či snáď štrajkujúci robotníci žiadali povýšenie jejich mzdy? Oj, to nie! Vo fabrike na plin (gáz) nachodili sa dvaja kresťanskí robotníci, ktorí ku socialdemokratom nechceli pristúpiť. Socialdemokratickí robotníci teda prinútili chceli správu fabriky, aby tých dvoch kresťanských a poriadnych robotníkov zaraz prepustila z práce. A ponač správa fabriky statočných dvoch robotníkov chleba pozbavíť nechcela, stá a stá robotníkov socialdemokratických vypovedalo štrajk. Nenie to bláznivosť? Je to ale aj neľudskosť, ba je to ešte viac, je to terorizmus, výstupok proti osobnej slobode. No a na takéto hriešne, všeobecnosti nanajvyš škodlivé pokračovanie socialdemokratov nesmie sa štát so zatvorenými očami dívať, lež je súrne potrebné, aby zákonodarstvo vynieslo zákon, dla ktorého takéto štrajky rozširujúcich vodcov socialdemokratických čo najprísnejšie je treba trestať. K nálezitejšiemu osvetleniu štrajkujúcich socialdemokratov uvedieme cteným či-

tateľom našim ešte aj druhý podobný príklad, aby sa sami presvedčili.

Vo fabrike na koče istého mešťana v hlavnom meste od desiatich rokov pracoval jeden poriadny kresťanský robotník a otec početnej rodiny. Tento pri jednej príležitosti vyhrešil vo fabrike pracujúceho učňa pre jeho neposlušnosť. Ostatní robotníci vo fabrike, samí socialdemokrati, nahuckali učňa, aby sa nedal hrešiť od starého kresťanského tovaryša, lež aby mu vylepil zaucho. Učeň si to nedal dva razy povedať i vyzauškoval starého tovaryša. Ostatní robotníci, všetko socialdemokrati, nad to oznámili majstrom, že jestli toho starého tovaryša zaraz neprepustí z práce, oni všetci vstúpia do štrajku. A toto tiež nenie bláznivosť? Je to viacej, bo je to barbarstvo. Starý kresťanský robotník dostal od učňa zaucho a k tomu mal ešte aj o chlieb prísť. Či proti takto štrajkujúcim nemá prísne zakročiť vrchnosť? Ba áno! Nielen proti takýmto socialdemokratickým robotníkom, lež aj proti jejich vodcom, čo ich ku takému štrajku zvädzajú, vynesený má byť zákonodarstvom zákon, ktorým by čo najprísnejšie boli pokutovaní.

Nesvedomíť vodcovia socialdemokratickí podmaníť sebe chcejú celé robotníctvo Uhorska. Či svet vie, čo toto znamená? Od niekoľko neučených a pri tom nanajvyš zlomyselných ľudí, osvedčených to nepriateľov kresťanstva, mravnosti a všetkého šlachetného, závisieť má veľký a malý priemysel, poľné hospodárstvo a celý hospodársky vývin krajiny uhorskej. Aby toto previedli, žiadajú si previesť systém dôvernictva v tom smysle, aby každá dielňa a všetky hospodárske odbory len kroz jejich dôverníkov prenajímali robotníkov. Na tento spôsob by každý robotník musel byť socialdemokratom, bo by mu socialdemokratický dôverník ináč roboty nedal. Sprobovali to najprv v odbore staviteľských robotníkov, kde staviteľských majstrov nútiť chceli k tomu, aby výlučne len socialdemokratov prijímali do roboty. Tito však zo skúsenosti vedia, že socialdemokratickí robotníci sú nespoľahliví, odpovedali im tým, že zastavili všetky staviteľské roboty v hlavnom meste. Následkom toho hladuje teraz na tisíce robotníckeho ľudu a hladovať bude cez celú zimu. Vodcovia socialdemokratov si toho nevšímajú. Zákonodarstvo však z ohľadov spravodlivosti, ve-

rejného poriadku a bezpečnosti vlasti povinné je vyniesť zákon proti socialdemokratickým vodcom, ktorí nezbehlý ľud ľahkomyselne ku zlému navádzajú a kroz to nesmierne škody zapríčínujú robotníctvu, obecnstvu a štátu.

Účinkovanie socialdemokratov však nielen tým stalo sa vlasti a obecnstvu nebezpečné, že vodcovia jejich robotníctvo zlomyselne vháňajú do štrajkov, lež predovšetkým aj tým, že zkazonosné zásady svoje potrebujú a pobalamútený ľud robotnícky zvädzajú ku politickým cieľom. Liberáli a s nimi nezákonná vláda použili vysokomyselnosť socialdemokratických vodcov ku svojim neblahým cieľom. Vie sa vôbec, že socialdemokrati pod záštitou nezákonnej vlády po celej krajine v shromaždeniach búrili ľud proti náboženstvu a triedam zámožných. Pod ochranou nezákonnej vlády držali pochody po okružných cestách hlavného mesta, vylamovali, vyprázdňovali, vybíjali výklady obchodníkov a prebýjali hlavy. Týmto dokázali nielen svoju politickú nezralosť, lež aj nebezpečnosť v celej jej veľkosti. Bolo to všetko nasnované proti tým mužom, čo všetko zasadzovali za slobodu vlasti. Aj posledné štrajky socialdemokratmi sriadené vyzerajú tak, ako by boly namerané proti sociálnej politike terajšej vlády. To každý nahliadne, že štrajky v rukách takých ľudí, ktorým nič na svete nenie svätého, nesmú sa viac považovať za oprávnený pohyb cieľom polepšenia mzdy robotníctva, lež je to zbraň politická, ktorú neslobodno naďalej nechať v rukách ľudí nehodných, nepovolaných a za prečiny nikomu nezodpovedných.

Zákon o štrajkoch je potrebný, nie však proti robotníctvu, lež v jeho záujme a ku jeho dobrému.

Obrana proti liehovým nápojom.

Všetci za blaho ľudu oduševnení ľudia sú tej jednej mienky, že príčinou hrozného šírenia sa otravy, ktorú známe pod menom alkoholizmu, alebo liehových nápojov sú krémy. Kréma však nemala vždy tej významnosti ako dnes. V staroveku neznali ľudia ani krémy, ani hostince, cudzí a pociestní požívali pohostinstvo blížnych. Pozdej kresťanstvo láskave staralo sa tak o núdznych ako pociestnych. V stredoveku bol pri každom kláštore osobitný dom zariadený pre cudzích a pociestnych. Cechy staraly sa o vandrovných svojho odboru. Časy sa však aj v tomto ohľade a to ku zlému

premenily. Terajší svet není spokojný so zábavkou alebo s rozhovorom pri vode, alebo v rodinnom kruhu pri pohárku vína. Stredišťom verejného života je teraz krčma. Táto je prameňom všetkého zlého, tak duševného, ako hmotného.

Ku osvetleniu tejto otázky cieľom obrany ľudu proti nemiernému požívaniu liehových nápojov treba nám dokázať, koľko dorobilo a spotrebovalo sa len v jednom roku tejto otravy u nás. Roku 1903—1904. dorobilo sa v Uhorsku 1,106.090 hektolitrov čistého liehu (špiritusu), z tohoto ako nápoj požívaný a na 50 grádov prerátaný lieh urobil 1,869.334 hektolitrov. Ponevác však Uhorsko 1903. malo 19,885.445 duší obyvateľstva, padlo na jednu hlavu čistého liehu 470, totižto 940 litrov pálenky. Pod týmto sa ale nerozumeje to množstvo litrov liehu, ktorý na fajnové, cukrové a voňavé likóre prerobený spotrebúva sa v rodinách, kde túto otravu ku dobrému spánku, alebo, ako hovoria, k napraveniu žalúdka požívajú starí, mladí, panie a panenky a pripravujú si takto predčasný hrob.

Oproti tomuto ohromnému spožívaniu liehu prichádza nám ako malichernosť, čo sa u nás vína a piva požíva. Roku 1903. dorobilo sa v Uhorsku 1,316.676 hektolitrov piva, z cudzozemska doviezlo sa ho k nám 250.860 metrických centov, užitého piva padlo teda na jednu hlavu 76 litrov. Nemci pätnásť rázy tolko vypijú. V tom istom roku obnášala úroda vína v Uhorsku 2,948.648 hektolitrov, z tohoto vyviezlo sa do cudzozemska 908.053 metrických centov, z cudzozemska doviezlo sa 774.076 metrických centov, padlo teda v tomto roku užitého u nás rozličného druhu vína na jednu hlavu 1550 litrov.

Aby sme však ohromnosť užitých liehových nápojov v celej jej veľkosti poznali, treba nám povážiť, aké summy peňazí koštovaly tieto nápoje. A tu vidíme, že u nás ľudia len v jednom roku platili za pálenku 186,923.183 korún; za pivo 45,567.870 korún; vína strovíli v cene 174,957.500 korún. Spolu teda roku 1903. za 407,448.553 korún nápoja preliali u nás ľudia cez hrdlo.

Z tohoto ale aj to vidíme, že chudobné, zvlášte robotnícke triedy viacej vydávajú na pálenku, ako všetky ostatné vzdelanejšie a zámožnejšie triedy na víno. Toto je príčinou všetkej biedy robotníckej triedy. Keď teda, ako včul všeobecne robotnícka trieda žiada a vskutku aj obsiahne popravenie výrobkov, tomu všade najviacej tešia sa len krčmári. My istotne nežiadame krivdu robotníckej triede, skúsenosť ale všestranne len to dokazuje, že s popravením zárobkov robotníkov šíri sa všade len nemiernosť v pití.

Ponevác teda alkoholizmus, nemierno požívanie totiž liehových nápojov v koreni podriva mravný, fyzický a hospodársky život tých najširších vrstiev obecnstva a ku náramnej škode je všeobecnosti a štátu, ku obrane proti tejto morovej rane terajšieho pokolenia sám štát povinnen je zákonne zakročiť a má do života uviesť ustanovizne, ktoré sú:

1. Zmenšenie počtu krčiem. U nás je po všetkých

stranách veľmi mnoho krčiem, čo za následok má škodlivú a špinavú konkurenciu. Následkom tejto konkurencie je, že sa krčmár nestará o to, v akom stave sa mu hosť nachodí, nechce ho obrazíť, alebo z obchodu von poslať, bo vie, že keď nie on, druhý ho veľmi vďačne obsluži. U nás za každým krokom vidieť krčmu, robotník teda ľahko príde do pokušenia. Keby mal ďaleko do krčmy chodiť, by tak často do nej nechodil. Že ale ľud u nás krčmy ozaj obľubuje, to aj tá okolnosť dokazuje, že není pamäti o to, že by sa daktorá obec uchádzala u vrchnosti o umenšenie počtu krčiem.

2. Ochrana deti je druhý prostriedok obrany proti šíreniu sa nemierného požívania liehových nápojov. Veľkého hriechu dopúšťajú sa takí rodičia, čo svoje dietky posielajú pre trúnok do krčmy. To malé stvorenie od detinstva naučí sa takto do krčmy chodiť. Chlapec alebo dievča, keď tatkoví trúnok nesie, ľahko priloží flašku k ústam a koštuje z neho. Od mladosti privikne na trúnok. Aj krčmár mu dá košovku, aby decko ku sebe prilákal. V Anglicku je už od viacej rokov zakázané deti pre trúnok do krčiem posielat. Hrozne prehrávajú sa ale tí rodičia, zvlášte tie ľahkomyselné matky, čo decku ešte vo viankušku, keď kričí od boľasti, pálenky naleju do úst, aby nekričalo, ako to na Horniakoch robievajú. Aj to je hriechna obyčaj, keď rodičia podrastlé deti do krčiem berú, kde v hluku a smrade podpilých dobrého ani nevidia, ani neslyšia a v neznesiteľnom vzduchu zdraviu si škodia. Zákon by mal prisne trestať rodičov, čo deti nižie 16 rokov do krčiem vodia, posielajú a krčmárov zvlášte, čo deťom liehovú trúnok merajú.

3. V nedeľu a vo sviatok krčmy mali by byť zatvorené. Každý týždeň má dvoje obdobie. Prvé obdobie trvá od soboty do pondelka a toto je obyčajne čas korhelovania. Tento čas korhelovania je spolu časom odpočinku a plných vačkov. V nedeľu si má ľud z roboty odpočinuť a nemá sa mu dať príležitosti, aby ťažko vyrobené haliere, celý svoj zárobok ľahkomyselne preháďdával. Už aj z tejto príčiny mal by naložiť zákon, aby v nedeľu a vo sviatok krčmy zatvorené byly.

Potrebné je to aj z náboženských ohľadov. Včas slúžieb Božích nesluší sa v krčmách hulakať. Žiada to aj blaho robotníckeho ľudu. Veď výstupky v nedeľu a vo sviatok zničily a zmárnily už nejednú rodinu. Vždy otvorené krčmy naplňujú žaláre. Tie mnohé a veľké krčmárske privilegie treba teda zákonnou cestou zrušiť.

4. Rozširovanie mierného požívania vína a piva. Dá sa dokázať, že od tých čias, čo chrobáč filoxera začala pustošiť vinice Uhorska, ľud pospolitý hodil sa na krumplovicu, totiž na pálenku zo zemiakov, bo tejto za niekoľko halierov viacej dostane a ľahšie sa ňou otreščí. Požívanie tohoto nápoja hubi však človeka nie len duševne a mravne, lež aj na tele. Na vidiekoch krumplovici oddaných ťažko možno dostať mladíka za vojaka súceho a robotníka pevného a vytrvalého. Tá otrava pálenka národ zvlášte po horných stranách od

koreňa
aby sa
miernos
deho, č
úradný
vých n
na její
5.

prostric
Kto sa
diabols
trúnok
Hornia
že mu
merali
nekdy
obraný
1883.
medzer
maxim
summu
lovať r

N
zvláste
jejich
nepoz
rým s
kazuje
V
hových
občan

Kr

F
sledov
proti
obce
Dolná
dosta
Rosin
«Kres
vák»
lici j

koreňa hubí. V záujme štátu je o to sa starať zákonmi, aby sa pracovitému ľudu za lacný peniaz dostalo v miernosti pohár vína alebo piva. Povinnosťou ale je každého, čo ľud náš miluje, nech si on kňaz, učiteľ, alebo úradný aby ľud náš bránil pred hroznou zkazou liehových nápojov a pri každej príležitosti upozorňoval ho na jejích hrozné následky.

5. Zákaz krémovej úvery považujeme ako piaty prostriedok obrany proti šíreniu sa liehových nápojov. Kto sa o tom chce presvedčiť, čo je vstave vyviešť ten diabolický vynález, že ľud náš môže dostať v kréme trúnok na úver, na borg: ten nech si pohliadne naše Horniaky. Dobrý ľud týchto krajov len to ožobráčilo, že mu židovskí krémári, ktorých je tam sila, pálenku merali na borg. Toto zapríčinilo aj vyvandrovanie tohoto nekdý veľmi robotného a usilovného ľudu. Cieľom obrany týchto nešťastných krajov vynesené boli síce 1883. zákony, ktorými však úvera v krémách len obmedzená bola. Krémár totiž dľa zákona len po určenú maximálnu summu smie dávať nápoj ná úver, čo túto summu prevyšaje, za to krémár pijaka pred súdom žalovať nesmie.

No, židovskí krémári aj tomuto najdu pomoci, zvlášte zdánlivými, falošnými kontraktami a merajú jejích smrad na borg tak, ako predtým. V záujme ľudu nepozostáva tu teda nič iného, ako vyniesť zákon, ktorým sa dávanie nápojov na úver, na borg prísne zakazuje a čo najprísnej tresce.

V obrane ľudu proti šíreniu sa a rozširovaniu liehových nápojov podporovať má štát, každý ľud milujúci občan a kresťan.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

POLITICKÉ CHÝRY.

Nové hany na «Kresťana».

Píšu «Ľudové Noviny» v 44. čísle na 5. strane nasledovne: «Ten istý «Kresťan» písal mnoho a aj píše proti nám Slovákom. Ale najviac ma zaujíma to, že naše obce on takto menuje a krstí: Krupa, dostala meno Dolná Korompa, Boleráz (maďarsky sa menuje Bélaház) dostal meno v «Kresťane» Bélavár. Teda už tretie meno. Rosindol, dostal meno Rózsavölgy atď. A potom píše «Kresťan», že bráni záujmy Slovákov».

Rozumieme my, kam mieri ten «Mladý horlivý Slováč» v jeho dopise od Trnavy, ktorý podistým v Skalici je napísaný. Má sa tým ľud slovenský k nenávisti

povzbudíť oproti «Kresťanovi». Že však nie «Kresťan» lež štát premieňa názvy patričných dedín.

Noví spoloční ministri.

Zmena v spoločných ministerstvách zahraničia a vojenských záležitostí je už cele vybavená a najvyšším reškríptami oznámená. Nový spoločný zahraničný minister barón *Alojz Aehrenthal-Lexa* a nový minister spoločných vojenských záležitostí poľný zbrojmajster *Franc Schönaich* dňa 25. októbra na poludnie složili prísahu do rúk jeho veličenstva. Najprv skladal prísahu barón *Aerenthal*. Pri slávnostnom akte intervenovali hlavný kamaráš barón *Gudenus* a spoločný finančný minister barón *Burián*. Prísahu predriekal triedny šéf *Kajetán Mérey*. Za *Aehrenthalom* skladal prísahu *Schönaich*. Z tejto príležitosti intervenoval už nový zahraničný minister barón *Aerenthal* a barón *Gudenus*. Prísahu predčítal dvorný radca *Oskar Berger*. Po prísaha boli noví ministri na krátkom výsluchu u panovníka. Jeho veličenstvo popoludní prijal na výsluchu grófa *Goluchowského* a rytiera *Pitreicha*, ktorí sa prišli rozlúčiť.

Nový vojenský minister *Franc Schönaich* má teraz 61 rokov. Je chovancom vojenskej akademie vo *Wiener-Neustadte*. Po dlhšej radovej službe preložený bol ako triedny radca do ministerstva vojny, ktorého správcom stal sa teraz. Keď bol *Pitreich* vymenovaný za ministra vojny, *Schönaich* vystúpil z ministerstva. Vymenovaný bol do *Jozefstadtu* za sborového veliteľa v rangu poľného zbornajstra a po odstúpení grófa *Welsersheimba* on sa stal ministrom rakúskeho landwehru.

Barón *Alojz Aehrenthal* Eexa po zložení prísahy do rúk kráľa odcestoval do *Budapešti*, kde sa ako minister zahraničných záležitostí predstavil uhorskej vláde. Predstavil sa tieto dni uhorskej vláde aj minister spoločných záležitostí poľný zbrojmajster *Franc Schönaich*.

Vojenský trestný zákonník.

Minister vojny *Schönaich* 4. novembra navštívil aj ministra pravosúdia *Polónyiho*, s ktorým dlhšie konferoval o reforme vojenského trestného zákona. Minister *Polónyi* poznamenal, že zamýšľaná reforma budí v ňom obavy nielen ohľadom na jazyk, ale aj ohľadom na verejné právo. Minister vojny *Schönaich* na to vyhlásil, že jeho snahou je, aby reforma vojenského trestného pokračovania bola vybavená ku všeobecnej spokojnosti s uplatením uhorského stanoviska.

Voľba v sliackom okrese.

Dosavádnny ablegát sliackeho okresu *Edmund Batik* zvolený bol za hlavného notára stolice zvolenskej, následkom čoho nútený bol podakovať sa za mandát sliackeho okresu. Sliackí voličia kandidovali teraz *Ludvika Badinyiho*, ktorý kandidatúru prijal a vystúpi s programom ústavnej strany.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

Z CUDZOZEMSKA.

Rakúsko.

V zasadnutí ríšskej rady Rakúska 5. novembra vydržiavanom udaly sa veľké škandále, ktoré zapríčinili ako bezuzdny rečník známy gróf Sternberg a ešte známejší Velkonemec Schönerer. Vie sa vôbec, že od dlhého času parlament rakúsky dejstvom je nepretržitého chovania sa neparlamentárneho.

Francúzsko.

Nová vláda francúzska na čele so zvestným Clemenceau predstavila sa senátu a komore 5. novembra. Nový minister pravosúdia ako prvé predostrel zákonnú predlohu na zotrenie smrteľných ortelov.

KRAJINSKÝ SNEM.

3. novembra.

Veľkej významnosti bolo zasadnutie krajinského snemu 3. novembra vydržiavané. Tri vážne otázky prišli k pojednávaniu. A ku všetkým trom pozdvihol sa k slovu ablegát kresťanskej ľudovej strany dr. Alexander Giesswein.

Predsedenstvo viedol podpredseda snemovne a kresťanskej ľudovej strany Štefan Rakovszky.

Po zahájení zasadnutia pozdvihol sa predseda snemovne a sdělil smutný pád smrti arcikniežata Ottu. Snemovňa uzavrela pamiatku zosnulého a v celom Uhorsku veľmi obľúbeného arcikniežata Ottu zvečniť v zápisnici zákonodarskej a spolu hlbokú sústrasť vyslovil cestou predsedníctva jeho veličenstvu kráľovi.

Pojednávaly sa za tým imunitné záležitosti, za ktorými predložené boli zprávy prosbopisného výboru.

Medzi prosbopisami predložené boli prosby stoličných právomocností Mošon a Šopron o opravení krajinskej hranice medzi týmito právomocnosťami a Rakúskom ležiacej.

Dr. Alexander Giesswein v dlhšej reči z dejepisu dokázal, že pánsťvo Sárfenék a ku tomuto patriace obce Au, Hof, Mannersdorf, Lajta-Somorja a so šopronskou stolicou chotárna obec Zillingsdorf už od kráľov Arpádskych patrily k Uhorsku a len 1463. založené boli Rakúsku. Behom časov uhorské zákonodarstvo opetne uzavrelo, aby obce tieto k Uhorsku zpiatky pripojené boli, doposiaľ však bez výsledku.

Výbor prosbopisov predostrel snemu návrh na prevedenie opravenia tejto krajinskej hranice, ktorý snem s potleskom prijal.

Dr. Alexander Giesswein ako referent podal zprávu

o prosbopise slobod. král. mesta Győr ešte z roku 1903., v ktorom právomocnosť táto prosí krajinské zákonodarstvo o vynesenie zákona na zrušenie a zakázanie súbojov (duellov). Ku tomuto prosbopisu pripojilo sa 50 právomocností krajinských.

Referent dr. Alexander Giesswein predložil snemu odôvodnený návrh prosbopisného výboru na zrušenie súbojov, ktorý snem po krátkej debatte, prijal.

Ku pojednávaniu prišiel konečne prosbopis stoličných právomocností o utvorení zákona o štrajkoch.

Dr. Alexander Giesswein ako referent v dlhej reči vysvetlil túto veľmi vážnu otázku. Povedal referent, že nepretržené boje o popravenie výobkov hrozia nielen počiatočnému našemu veľkému priemyslu, lež na zkažu sú aj živoriacim malým priemyselnikom. Pohyby štrajku sú teda taká záležitosť, s ktorou sa zákonodarstvo na každý pád zaoberať musí. Ku zamedzeniu štrajkov hľadať treba v prvom rade príčiny, z ktorých povstávajú štrajky a tieto treba najsamprv vyliečiť. V tomto zmysle odporúčal rečník návrh výboru prosbopisov ku prijatiu. (Potlesk.)

Ku tomuto predmetu preriekli ešte minister pravosúdia Géza Polónyi, vyslanci Ludvik Tolnay, Štefan Szappanos, Vilhelm Mezöfi, Emil Nagy a ministerpredseda dr. Alexander Wekerle, počom nasledovaly interpellácie a s tým o pol tretej zakončilo sa zasadnutie.

Krajinskí vyslancovia kresťanskej ľudovej strany.

Alexander Karácsonyi.

Nenie vznešenejšieho objavu, ako keď ľud nasleduje duchovného pastiera svojho. Vzorom hodným nasledovania sú v tomto ohľade kresťanskí voličia okresu zlato-moravského. Alexander Karácsonyi, ako v každom ohľade verný a hodný sluha Pána je horlivým členom kresťanskej ľudovej strany. Za jeho pekným príkladom sú nielen jeho farníci, lež i celý okres horliví ľudáci. Tak je to v poriadku, bo kde je pastier, tam majú byť aj ovečky. Mnohé obce mohli by si príklad vziať z tohto najmä v prítomných časoch.

Alexander Karácsonyi narodil sa dňa 30. januára roku 1844. v obci Réte v stolici prešporskej. Štúdia odobavil v Prešporke, v Trnave, v Ostrihome a na univerzite viedeňskej, kde bol členom vychovateľského ústavu «Pazmanium». Za kňaza vysvätený ako kaplán chvalitebne účinkoval v Udvarde a v Karancsságu. Vymenovaný bol pozdejšie za farára do obce Alsó-Rakoneza z kadiál prešiel na faru Kis Apáti v stolici tekovskej. Stolica tekovská bola volakedy tiež hniezdom liberálov a že sa ľud pospolitý v duchu kresťanskom prebúdzal, to je nemalou zásluhou krajinského vyslanca Alexandra Karácsonyiho. Darmo aj v tomto okrese roku 1905. vystúpil známy liberál Ján Klobušický, bez výsledku sa namáhaly vládne kruhy, aby mu k víťazstvu dopomohly, ľud nahliadol, že v liberalizme nenie preň spásy a preto

sa väčšinou pripojil ku zástave kresťanskej ľudovej strany a Alexander Karácsonyi stal sa jeho vyslancom. Pri posledných voľbách všeobecných roku 1906. nepriatelia ľudu a kresťanstva zase začali pokúšať v tomto okrese. Ľud však dokázal aj pri tejto voľbe, že je samostatný a nedá sa ani oklamať, ani si nikoho natiskať a Alexander Karácsonyi v okrese zlatomoravskom po druhé je vyvolený za ablegáta. Ľud kresťanský však ani neobanuje, že sa zamilovaného ablegáta svojho tak pevne pridíža. Alexander Karácsonyi totiž ako doma neunavene pracuje za osvetu a hmotné pozdvihnutie ľudu, tak aj na sneme vo verejnom zasadnutí pozdvihuje svoj mocný hlas v záujme cirkve a kresťanstva. Stalo sa na sneme, že nepriatelia cirkve s tým návrhom vystúpili, aby majetky cirkevné štát odňal a odpredal. Keby sa to volakedy stať mohlo, viedlo by to nielen k utlačeniu cirkve, lež by to bolo aj na hmotnú a mravnú zkažu ľudu. Alexander Karácsonyi v dlhej a hlboko premyslenej reči s úplným zápalom svojho veriaceho srdca protestoval proti tomuto nekresťanskému návrhu a docielil to, že si snemovňa ani navrhovateľa, ani návrh jeho vážne neberie a viacej ani nevšíma. Alexander Karácsonyi mužským a ohnivým vystúpením svojim pred celým snemom, ba pred celou krajinou, dokázal, že mu nechýbuje smelosti a ducha neohrozene zastávať záujmy našej katolíckej cirkve a ľudu. Vážia si ho za to v kruhoch vyslaneckých a

Alexander Karácsonyi,
narodil sa 30. januára 1844., ablegát
vol. okresu Aranyosmaróth, st. Bars.

tým viacej ctí a milovať majú ho preto jeho vlastní voličia, ktorých na sneme zastupuje!

Pavel Kovács.

Krajinskí vyslancovia od jakživa rvali sa za volebným okресom novozámskym a mali k tomu aj vážne príčiny. Volebný okres tento je totiž — môže sa povedať — snáď najpeknejší v Uhorsku. Zem je veľmi plodná a pospolitý ľud obrába ju usilovne i keby nebolo bývalo liberálov, mali by sme dnes v novozámskom okrese gazdov bohatých ani v Banáte. Liberáli, to každé dieťa vie, hmotne zhubili tento okres, mravne mu veľa škodil nemohli. Bo ľud tento po všetky časy bol neodvislý od zkažonosného vplyvu zvlášte nepriateľov kresťanstva. Novozámčania sú dobrí kresťania, nie v tom smysle ako sa s tým liberáli vychvalujú, lež v pravom smysle slova. Za toto veľa musia ďakovať svojmu duchovenstvu. Zásluhou duchovenstva novozámskeho okresu volebného je tiež, že tam ľud verne nasleduje kresťanskú ľud. strnu. Nechýbuje však predovšetkým prítomne pokúšateľov, čo by

ľud rozličnými heslami a prázdnyimi sľubami omámil a zviest chceli. Úfame, že sa im to nepodarí. Bo keď by aj v akejkolvek záležitosti daaké pochybnosti, alebo potreby mali, vo všetkých veciach ochotne im poslúži ich ablegát Pavel Kovács. Treba sa len ku nemu obrátiť.

Aby voličia novozámskeho okresu bližšie oboznámili sa so svojim ablegátom, len v krátkom výfahu podávame jeho životopis. Pavel Kovács narodil sa v Budapešti dňa 4. marca roku 1864. Otec jeho bol veľmi chýrny a všestranne vážený pravotár v Budíne. Stredné školy odbavil Pavel Kovács v Budapešti, práva študoval na akademii prešporskej a na universite budapeštianskej, kde vyznačený bol doktorátom práv. Od r. 1893. účinkuje v hlavnom meste ako chýrny pravotár. Od r. 1897. je členom právomocnosti hlavného mesta Budapešte. Je on od počiatku horlivým členom kresť. ľud. strany, čo i tým dokázal, že už r. 1896. ako kandidát vystúpil s jej programom. Česť a chvála prislúcha voličom novozámskeho okresu, že si tohto opravdového priateľa ľudu a v každom ohľade bezúhonného muža r. 1901. s väčšinou a 1905. a 1906. jednohlasne vyvolili za ablegáta.

Pavel Kovács,
narodil sa 4. marca 1864., ablegát vol.
okresu Érsekújvár, stol. Nyitra.

Gróf Gejza (Štefan) Mailáth.

Vítečný vyslanec tento kresťanskej ľudovej strany narodil sa v Pätikostoloch ako tretí syn krajinského rychtára Georga Mailátha. Do 14. roku veku svojho odbavoval štúdia v Budíne, roku 1874. vstúpil do námornickej akademie vo Fiume. Keď tu na akademii cez 4 roky štúdia odbavil r. 1878 vstúpil do aktívnej služby námornickej. Behom šesťnásť rokov slúžil pri námorníctve a na rozličných lodach válečných precestoval takmer celý svet. Roku 1882. na Albrecht obrnenej lodi kazematnej bojoval proti Krivoščiakom v Dalmácii. R. 1889. na korvättnej lodi «Saida» cestoval kolo celej Afriky. Roku 1890. a 1891. cestoval kolo celého sveta, bol v Indii, na ostrove Jáva,

Gróf Gejza (Štefan) Mailáth,
narodil sa 14. januára 1840., ablegát
vol. okresu Szécsény, stol. Nógrád.

v Číne, v Japonsku na ostrovoch Sandwich, v Severnej Amerike a cez Anglicko, Holandsko a Francúzsko navrátil sa domov. O tejto svojej zanimavej ceste držal aj viacej verejných prednášok. Cez viacej rokov slúžil aj na dunajských monitoroch a roku 1893 bol veliteľom novovystrojeného monitora «Szamos». Roku 1894. sa oženil a vzal si za manželku Mariettu, dcéru grófa Ferdinanda Zichyho, zatým opustil stav vojanský a vedie sám svoje hospodárstvo v stolici nógrádskej. Je vyslancom autonómickým okresu nógrádskeho v arcibiskupstve ostrihomskom. Od roku 1894. je členom Domu veľmožov. Pri voľbách roku 1905. vyvolený bol za krajinského vyslanca s programom mimostranných a v septembri tohože roku pripojil sa ku kresťanskej ľudovej strane. Pri posledných voľbách vyvolil ho volebný okres szécsényjský s väčšinou 945 hlasov za vyslanca s programom kresťanskej ľudovej strany, ktorý okres on aj svedomite na sneme zastupuje.

Dajže Boh mnoho takých mužov kresťanskej ľudovej strane, ako je gróf Gejza Mailáth. A voličia volebného okresu Szécsény s tým len sebe dobre urobia, keď ho aj na budúce za ablegáta vyvolia, aby ich na sneme zastupoval.

B E S E D N I C A.

Poučné rozprávky.

(Pokračovanie.)

Maria od mučenia a od náramnej bolesti omdlievala a z rán valila sa jej krv tak, že bez pamäti ležala na mokrú dlažbu tmavého žalára. Keď sa prebudila, nevidela pre tmú, mysliac teda, že je noc, zaspala. Keď sa znovu prebudila, ešte vždy bola tma a pretože cítila ukrutnú bolesť v očiach a v hlave, chcela sa rozhliaďnuť, ale zbadala, že je slepá. Zúrivi pohani vytĺkli jej oči. Pomaličky spamätovala sa, prebudily sa v nej rozpomienky útoku a cítila nielen telesnú, ale aj duševnú bolesť. Malo jej srdce puknúť, že s jej luhaním dala príležitosť k novému prenasledovaniu kresťanov a že ona bude zodpovedná pred Bohom za vyliatu krv nevinných. Vo veľkom zármutku jedine tá potecha jej zostala, že oslobodila sestru svoju od istej smrti, ale z druhej strany počula napomenutie nebohej matky: dieťa moje, ani vtedy neluhaj, keby od jediného tvojho slova závisela blaženosť celého sveta. Slová matkine sfa ostrý meč pichaly jej dušu, aj sa odhodlala, že pri prvej príležitosti vyzná pravdu.

Medzi tým otvorily sa dvere žalára a dnu vstúpili

dva ozbrojení strážnici, ktorí úbohú Mariu pred sudu odvedli. Táto bez toho, žeby sa jej bol sudca pytal, úprimne vyznala, že tá zlatá ruža, akožto svedectvo zločinu, nie je jej. Na tú výpoveď nastalo veľké prekvapenie medzi poslucháčmi. Keď teda ona nespáchla ten zločin, tak lapíť treba tú osobu, čo to urobila. Mariu odvedli do žalára, kde dotiaľ bude, kým nevysvitne, povedala-li pravdu alebo nie. Prefekt ponáhlal sa do cisárskeho paláca a pýtal súrne vyslychnutie u Klaudii. Táto prijala ho s vyplakanými očami. Mysliac, že prišiel oznámiť smrť Marie. Aj pýtala sa zaraz, že akou smrťou zomrela? Keď ale počula, že žije, bledý líc nádeje umiestnil sa v jej srdci a veľmi bola prekvapená, keď ukázal prefekt zlatú ružu a pýtal sa, či nezná pravého jej majiteľa, pretože Maria lhala, keď ružu za svoju uznala.

Klaudia len teraz videla jasno, čo sa stalo.

— Pán prefekt, — hovorila — už viem všetko a sama tvrdím, že je Maria nevinná, lebo tento šperk ona nikdy nenosila, ten nikdy jej nebol. Bol on môj a ja darovala som ho mojej služobnici Pauline, aby ho nosila a práve preto to dievča, z ktorého ten vojak tú ružu ztrhol, nebolo druhé, ako Paulina. Ona spáchala ten zločin.

— Prečo teda Maria na seba vzala zodpovednosť? — pýtal sa prefekt.

— Nevieť prečo, ale sa to ja od nej dozviem. Prosím vás, pustite Mariu na slobodu, Paulinu ale vy počujte.

Tak sa aj stalo. Paulina uznala vinu pred súdom, čo preto spáchala, aby ju na kresťanov uvalila a zapríčinila ich prenasledovanie. Ako odsúdená hodena bola divým zverom, ktorým po toľkých kresťanoch aj pohanské mäso chutnalo.

Klaudia rozkázala, aby priviedli k nej slepú Mariu. Dojímavé bolo toto stretnutie. Sestra cisárova vrele obľúbila jednoduchú otrokyňu, posadila ju vedľa seba a čudovala sa nad jej láskou, že chcela sa obetovať za neznámu ženskú. Maria odmietla od seba pochvalu a vyradila tajomstvo srdca svojho, že ona veru vlastnú sestru chcela oslobodiť od istej smrti. Vyrozprávala od slova do slova udalosť zlatej ruže.

Klaudia div nepadla od ľaku. Veď ona je vlastnou sestrou Marie. Ju odniesli vojaci ako malé dieťa. Klaudia zápasila sama so sebou, má-li sa zradíť pred Mariou a či nie?

— Úbohá mama, ani v hrobe nemá pokoja, že pre jej vinu zostala moja ztratená sestra pohankou a hriechnicou, — vravela Maria.

Klaudia nevedela sa ďalej zdržať, privinula k sebe Mariu. bozkávala ju a vyznala, že ona je jej ztratená sestra, pretože tá zlatá ruža bola jej a len nedávno darovala ju bezbožnej Paule. (Dokončenie nasleduje.)

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kresťan-a»!**

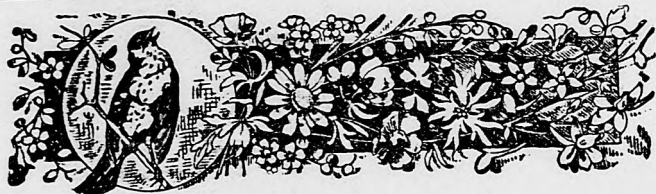

Hra dietok.

B. Gajdos

K povšimnutiu.

Ku tomuto číslu pripojujeme poštové poukázky. Tí ctení predplatitelia, čo svoje predplatky na tento rok vyplatili, nech ich použijú ku predplateniu sa na budúci rok a predplatky svoje nech čím skôr obnovia. Tí ctení čitatelia však, čo so svojimi predplatkami zaostali, nech potrebujú tieto poukázky poštové a podlžné predplatky nech nám bezodkladne odošlú. Všetkých ludákov a vôbec kresťanov a katolíkov slovenského jazyka celej krajiny prosíme týmto náležite, aby «Kresťana» v najširších kruhoch rozširovať si nesťažovali.

CHÝRNIK.

Arciknieža Otto. Panovníku rodinu zastihol smútok. Arciknieža Otto, mladší brat arcikniežata Franca Ferdinanda po dlhšej nemoci zomrel dňa 31. októbra. Zosnulý narodil sa v Gráci dňa 21. apríla roku 1865. Bol synom arcikniežata Karola Ludvika, mladšieho brata jeho veličenstva kráľa. Za manželku vzal si dňa 2-ho októbra roku 1886. sasskú kňažnu Mariu Jozefu. Pred smrťou ho zaopatril sviatosťami vysvätený biskup dr. Marschall. V utorok dňa 6. novembra uložili zosnulého k večnému odpočinku do kripty v kostole kapucínov.

Rozpomienka na zomrelých. V deň Dušičiek kresťanské obyvatelstvo Budapešte od samého rána hrulo sa do cintorínov bez rozdielu stavu bohatí i chudobní. Hroby boli osvetlené a ovenčené a okolo nich stáli ľudia, modliac sa za svojich zomrelých. Zvlášte ozdobené hroby krajinských vítečníkov.

Nemecký cisár chorľavie. Z Berlína oznamujú, že nemecký cisár minulé dni prechladol, ale jeho stav nedáva príčiny ku obavám, ačkoľvek za niekoľko dní cisár musí v izbe ostať. Na cisárovom krku pred tromi rokmi previedli operáciu a od tých čias cisár musí sa chrániť prechladnutia.

Štrajk koželužníkov. Z Liptovského Sv. Mikuláša oznamujú, že tamojší koželužnícki robotníci idu vypovedať štrajk. Robotníci žiadajú zníženie pracovného času a povýšenie mzdy, čo dali na známosť i zamestnávateľom, ktorí však požiadavky robotníkov nechcú splniť. Štrajk vypukne akiste tento týždeň.

Preložený jarmok. V obci Fülek tohoročný jarmok miesto 18. a 19. novembra bude sa odbyvať 19. a 20. novembra.

Dzierdzon zomrel. Svetochýrny včelár dr. Ján Dzierdzon, duchovný v Kreuzburgu (Pruské Sliezske) v 96. roku veku svojho zomrel. Zosnulý v celom svojom živote zaoberal sa so včelárstvom a vynášiel výtečný úl, ktorý nosí jeho meno. Za jeho veľké zásluhy mníchovská universita povýšila ho za čestného doktora a jeho veličenstvo náš kráľ vyznačil ho rádom Franca Jozefa.

Arciknieža Jozef v Budapešti. Arciknieža Jozef, ktorý jednu časť leta a jasene strávil vo svojom kaštieli v Malých Topolčanoch, v nedeľu dňa 4. novembra presťahoval sa späť do Budapešte so svojou manželkou a dieťkami.

Štrajk zamestnancov pouličných elektrických železníc v Budapešti sa už skončil. Štrajkujúci sa hlásili do roboty, ešte aj tí, ktorí minulé dni v Erzsebetfalve chceli postaviť novšiu taňu, lebo taňu štrajkujúcich zamestnancov v mestskom lesíku hlavný policajný kapitán Boda dal rozpustiť. Asi 120 zamestnancov sa ale nehlásilo do roboty; sú to zväčša takí, proti ktorým zaviedli trestné pokračovanie. Spoločnosti hlásiacich sa zamestnancov všetkých späť prijaly. Pracovný čas sriadily tak, že zamestnanci za desať dní deväťdesiat hodín musia konať službu. Za osobitné hodiny starí zamestnanci dostanú po 40 a noví po 30 halierov. Krem toho «Pouličná železničná spoločnosť» dá postaviť pre svojich zamestnancov domy, kde bude malé bytné a 1. januára roku 1907. povýši veľa zamestnancov. «Mestská elektrická železnica» odhlasovala pre svojich zamestnancov 20.000 korún mimoriadnej podpory. Obidve spoločnosti dajú svojim zamestnancom odteraz darmo lekársku pomoc a lieky. Štrajk zamestnancov elektrických železníc sa teda skončil. V záležitosti tohto štrajku sociálno-demokratická strana dňa 2. novembra večer až na dvoch miestach vydržovala shromaždenia, na ktorých rečníci prizvukovali, že štrajk zamestnancov pouličných elektrických železníc preto bol prelomený, lebo vraj zamestnanci nie sú organizovaní robotníci.

Širokko na dalmatských brehoch. Z Esteinuova sdeľujú, že minulé dni na dalmatskom pobreží pustošil obrovský víchor, zvaný širokko, ktorý v domoch a v zahradách narobil veľa škody. Víchor od koreňa vytrhol viac stromov. Aj v prístave nachodiace sa lode boli porúchané. Talianska parolod «Brindisi» pri Megline treskla o jednu skalú a sa dolámala. Mužstvo a náklad lode oratovali. V Zeleniku prevrhly sa štyri železničné vozne. Ľudský život nešťastiu nepadol ale v obeť.

Liečenie raka. Z Paríža oznamujú, že v lekárskej akademii vo štvrtok dňa 1. novembra professor Pririer mal prednášku o tom, že rakovinu, menovite na jazyku bezpochybne a s výhľadom na úplný zdar možno liečiť. Professor Pririer potom navrhol, aby pre tých nemocných, čo na rakovinu trpia, postavený bol liečebný ústav. Po skončenej prednáške barón Heinrich Rothschild, ktorý je tiež lekárom, podal professorovi Pierierovi ček vystavený na 100.000 frankov a tak založenie liečebného ústavu je zabezpečené.

Nový hlavný notár stolice trenčianskej. Trenčianska stolica minulé dni vydržovala valné shromáždenie, na ktorom za hlavného stoličného notára vyvolený bol jednohlasne dosavadný žilinský hlavný slúžny Štefan Rudnay.

Prieplav medzi Dunajom a Váhom, ktorý má spojiť Prešporok so Sereďou, stál by 5,300.000 korún a donášal by 5-75-percentový dôchodok. Keby kanál tiahol nie po Sereďi, lež po Siladice (o 15 kilometrov by bol dlhší), stál by 6 millionov korún a prinášal by asi 7-percentový dôchodok.

Textilná fabrika v Chynoranoch. V Chynoranoch (stolica nitrianska) jedna spoločnosť chce postaviť textilnú fabriku, ktorá by bola postavená pri obecnom mlyne.

Oheň. Z Veľkého Sibína píšú, že v obci Erzsébetháza bol minulé dni oheň, následkom ktorého 25 domov i s pobočnými staviskami zhorelo. Zhorelo aj veľa krmu. Jedna ženská chcela vyniesť z horiacej izby batožinu, no nešťastne zahynula. Ľud hľadá v ústrety veľkej biele.

Nešťastie v bani. V Conmore (Severná Amerika) v tamojších baňach na uhlie udalo sa nedávno nešťastie. Štefan Hlásny, rodom z Hontu vybral sa jeden deň ráno do bane a sotva zafal 2 razy čakanom, srútilo sa asi 20 tonn kamenia. Asi o pol hodiny vyniesli ho von mŕtveho. Zosnulý Hlásny mal 39 rokov a zanechal vdovu a štyri siroty.

Bez páleného. Viac zadunajských spolkov robotníckych usnieslo sa na tom, že len také kontrakty na poľnú robotu podpíšu, v ktorých bude určite ustálená pláca a v ktorých nebude vymienené, že robotníci budú dostávať aj pálené; že kto chce piť pálené, nech si ho sám kúpi.

Zemiaky na sadenie. V zemlinskej stolici natoľko sa zmohla hniloba na zemiakoch, že obávať sa treba, že zemiaky na sadenie sa nebudú môcť upotrebiť. Minister orby dr. Ignác Darányi dozvediac sa o tejto plige, upovedomil zemlinskeho hlavného župana, že ministerstvo orby obstará zemiaky na sadenie, ktoré o tretinu lacnejšie prepustí gazdom na sadenie a povolí im, aby pri záruke obci kúpnu cenu budúceho roku do dňa 31-ho októbra vyplatili mohli.

822 ľudí sa zatopilo. Na mori pri japonskom ostrove Boto minulé dni povstal veľký víchor práve vtedy, keď tam lovily koraly. 1210 koraloľovcov bolo na 266 člnoch, z ktorých sa 822 lovcov utopilo a len 38 člnov dostalo sa na suchú zem.

V Dunaji vytriezvel. Alexander Bognár, mlynársky nádenník minulé dni opitý tackal sa na brehu Dunaja a spadnul do vody. Nenadaný studený kúpel ho hneď prebral a šťastlivo sa mu podarilo vyplávať.

Čo donáša chovanie rýb? Vesprímska kapitula pred dvoma rokmi na svojom panstve v Jute zariadila na poldruha jutra veľký rybník. Minulé dni prvý raz sa v rybníku lovilo a vylovili 240 kilogrammov rýb, za ktoré sa utržilo 192 korún. Tento výsledok pohnul kapitulu k tomu, že teraz zariadi rybník na 100 jutár.

Role na dne mora. Vynáleziví Japonci neuspokojili sa tým, že role obrábajú len na povrchu zeme, ale začínajú už aj dno morské upotrebovať za role. Prišli na to, že niektoré byliny, ktoré rastú na dne mora, môžu slúžiť aj za potravu ľudskú a preto okolo brehov morských vysievajú semená týchto plodín, ktoré sa im tak dobre daria, že z jedného jutra mávajú úrody v hodnote 1000—1500 korún.

Zahynutí uhorskí robotníci v Amerike. V Amerike v potahontaksovskej uhelnej bani pred štyrmi týždňami baňský plyn vybúšil, pri čom viac baníkov prišlo o život! Medzi zahynutými boli z Uhorska nasledujúci: Pavel Dolcska 35-ročný z Nagyszalánczu, Žigmond Bodányi 31-ročný z Kóču, Jozef Illés 17-ročný z Királyhelmecu, Alexander Borsos 25-ročný z Kötapolci, Juraj Bajza 38-ročný z Gödöllova, Ján Tomory 37-ročný a Mikuláš Fejér 21-ročný z Gávy, Ján Horvát 37-ročný z Hernádpetri, Štefan Noszodi 40-ročný z Némedy, Bartolen Istoni 33-ročný z Torice, Pavel Kozák a Franc Kiss, o ktorých sa nevie, že z ktorej obce pochádzali.

Tie karty. V Déve (stolica Hunyad) v hostinci Franca Gerelya tieto dni jeden baník dopichal dvoch zlopestných kartárov, Juraj Lázár a Ján Muntiaš zavolali hrať sa v karty baníka Alexandra Rinta, ktorý mal pri sebe veľa peňazí. Rint ustavične prehrával. Dával väčší pozor a zbadal, že Lázár falošne hrá. Toto ho tak rozpajedilo, že vytiahol nôž a obidvoch kartárov nebezpečne dopichal.

Neslobodno sa holiť. V Irsku vojenských dôstojníkov stihlo nemilé prekvapenie. Vojenský hlavný veliteľ generál lord Grenfell zakázal dôstojníkom holiť sa. Zákaz tento bol už pred rokmi do života uvedený, no nikto si ho nevšímal, lebo dôstojníci si holiievali nielen bradu, lež aj fúzy. — Musí byť veľký nepriateľ holičov ten pán generál.

Pozor na vlak. Vlak idúci tieto dni na úsvite do Sátoraljauhelyu, pri strážnici Széplak zadrávil 2 ženské, z ktorých jedna naskutku zomrela.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky u 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do polý ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 1/2, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 1/2 % tové požičky bez všetkého zľahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Ku cieľom parcelovania povoluje ústav do 2% ceny veľmi pohodlné požičky. Zvláštné vysvetlenia podávame zdarma.

HOSPODÁRSTVO.

Pár slov o sedliackych majetkoch.

S radosťou sa zaoberáme v «Kreštane» so záležitosťami triedy hospodárskej, lebo ju milujeme a radi by sme ju postavili na nohy, aby spokojne mohla požívať ovocie ťažkej práce svojej. Neraz sme pojednávali už o stave hospodárov a udali sme príčiny jejich hmotného úpadku, a veru nehľadeli sme, či sa budú ľubiť reči naše tým pánom, ktorí tak často pracovali pri boku liberálnych vlád, ktoré vydali ľud náš kadeakým úžerníkom a drancírom. Ale tiež napomenuli sme hospodárov na ich chyby a poučili sme ich, čo majú robiť aby sa udržali, aby si zachránili majetok, ktorý otcovia krvopotne nadobudli a aby čím ľahšie mohli zápasit so životom, ktorý tak ohromné ťarchy uvaľuje na nás. Neraz sme ukázali, čo nivočii malých hospodárov a neraz sme ich napomenuli, aby sa chránili dlžôb, vekslov a pravôt, lebo toto riedi rady samostatných hospodárov; pre to prechodia sedliacke majetky do židovských rúk preto vandrujú toľké tisíce robotníkov do Ameriky. Kým sedliaci neboli samostatní majitelia pozemkov, nebolo toľko žobrakov, jaknáhle ale vyniesli zákon o delbe, potrhali na kúsky — parcelky — zeme, na ktorých celé rodiny spoločne — povedzme do jedného vreca — gazdovaly a nastala bieda, nedostatok, pravoty a s tým ťatva pre židov. Áno, delby nivočily a nivočia malých hospodárov, lebo ten kústik zeme, čo ujde sa jednému a jednému nápadníkovi, nevydrží jednu rodinu, lebo hospodárenie je aj s ťarchami spojené. Čo teda robí taký hospodár, ktorý nie je vstave vyniesť zo zeme to, čo potrebuje? Robí dlhy, lenže toto už nenie viac hospodárenie. Tomu už odzvonili. Za čas udrží v ňom život špárkassa alebo židovský úžerník, konečne zostane mu z celého gazdovstva žobracka palica. Teda delby robia tulákov zo sedliakov. Pre ne vandrujú toľké davy ľudu do Ameriky a pre ne stávajú sa u nás toľké tisíce židov zemepánmi. S touto otázkou zaoberajú sa mnohí hospodárski politikovia a každý s tým súhlasí, že zem v rukách malých hospodárov treba udržať. Zákon ale, ktorý dovoľuje delbu, to jest ktorý rozmrví celok zeme po smrti rodičov a podelí ju medzi nápadníkov, nezodpovie tomu cieľu, aby pozemky vo vlastníosti sedliakov, vôbec malých gazdov zostali. Každý takýto nápadník chce byť samostatným gazdom, lenže tá malá parcelka, ktorá ušla sa mu z rodičovského majetku, nenie vstave udržať ho, a tak — ako sme to už spomenuli — robí dlhy, vynde na vnivoč, chytí žobracku palicu a ide prácu hľadať lebo do mesta, lebo za more. Tento nikdy viac nebude hospodárom.

S otázkou dedenia sedliackych majetkov veľmi za-

oberajú sa politikovia v Nemecku a vo Francúzsku a nazbierali kopu dôkazov, ktoré o tom svedčia, že je delba prvou príčinou núdze malých hospodárov. Dotyčno Francúzska dokázané je, že tam, kde nápadníci podelia zeme medzi sebou, nenie stálych sedliackych obyvateľov, lebo na úzkych a krátkych honoch len do času živori majiteľ, potom, príjúc o zem skrze dlhy, zanechá tak roľníctvo a ide hľadať svoj chlieb lebo do fabriky, lebo do bane. Väčšina týchto úzuckých parceliek, najmä vo východno-severných krajoch Francúzska, je taká malá, že na nich hospodáriť len vtedy je možno, jestli majiteľ prikúpi a vyárenduje k nim. Práve preto je tam zem veľmi drahá, drahšia, ako je ona hodna majiteľovi, keď vezmeme do povahy úrodu. Preto nemôžu tu prist hospodári k voľačomu a preto vandrujú zeme z ruky do ruky. Celkom tak je to aj u nás.

Na tých stranách Francúzska ale, kde je tá obyčaj, že majetok po smrti rodičov jedon syn prevezme a ostatní nápadníci obzerajú sa po inej práci, tam za dlhé a dlhé roky zostanú sedliacke pozemky v rukách jednej a jednej sedliackej rodiny. Najmä na severo-západných a na juho-východných krajoch Francúzska je to tak. Tu majetok otcovský v ruke toho syna zostane, ktorého rodičia za najschopnejšieho držia k kospodáreniu. Tomuto oddajú neraz za živa majetok, alebo zanechajú mu ho v testamente a ostatné deti dostanú menšiu-väčšiu peňaznú výplatu. Majetok teda zostane v jednej ruke a nepodelí sa na kúsky preto, lebo bývalý majiteľ jeho zomrel. Nástupca ďalej hospodári a ostatné deti hľadajú si inú prácu.

Aj v Nemecku sú také kraje, kde majetok skrze delbu rozkusuje sa, ale sú miesta najmä na severe, kde majetok po smrti rodičov na jedného nápadníka prejde. Takéto pády najdeme u nás medzi Srbmi a Nemcami (Švábmi). Aj vidno rozdiel medzi takýmto hospodárením a medzi tým, ktoré na úzkej zemičke prevádzajú.

(Dokončenie nasleduje.)

DOPISY.

Zólyom.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kreštane».

Zvolenský kresťanský robotnícky spolok dňa 21-ho októbra držal svoje prvé valné shromaždenie. V peknom poriadku išlo 230 kresťanských robotníkov do veľkej miestnosti mestského hostinca, kde ochranca spolku vp. Martin Matuskovich, rim.-kat. mestský farár a č. kanonik

peknou rečou otvoril shromaždenie. Za ním dočasný predseda spolku pán Adalbert Zámboj dal počet o dosavadnom polročnom živote a účinkovaní spolku. Vzdor neprijemnostiam a zlej vôli od ľudí z veľa strán skúsených, spolok pri svojom otvorení počíta 230 údov a má majetku v náradí a v knihách do 500 korún. Počet milovaného svojho dočasného predsedu valné shromaždenie s oduševnením prijalo a keď zažadoval za dočasný svoj úrad, jednohlasne za riadneho predsedu ho vyvolilo. Ludvík Scholtz v maďarskej, Samuel Schebian v slovenskej reči ďakovali v mene spolku predsedovi za tú veľkú prácu, ktorú on v záujme spolku minulého polroka prekonal. K boku jeho vyvoleno bolo 14 úradníkov a 30 výborníkov.

Vyvolený predseda vo svojej reči o duchu stanov mluliv, lásky a povďačnosť sa rozpamätajúc na Ludvíka Gröne, predsedu baňsko-bystrického, ktorý spolok zvolenský založil a aj dnes s 18. údami sa súčasťnil na tomto shromaždení, na Ludvíka Terény, dobrého priateľa spolku, direktora fabriky na plech a na Ludvíka Scholtz, profesora škôl mešťanských, ktorý v práci zariadenia a rozširovania spolku sebaobetave spolupúčinkoval.

Pekné reči držali potom: Ludvík Gröne o duchu spolku, Nikolaj Griger o ciele spolku baňsko-bystrického a o vznešenom povolaní žien, Arnold Bobok, podpredseda baňsko-bystrický o základoch kresťanského socializmu.

Valné shromaždenie ochranca spolku zatvoril krátkou rečou.

Shromaždenie toto trvalo až do 5. hodiny, po ktorého zakľúčení údovia a hostia šli do miestnosti spolku, kde Gröne, Bobok a Zámboj, predsedovia a Chylavý podpredsepa o svornosti, láske a dôvere držali pekne prednášky.

Šesť hodín bolo, keď sa rozišli, s tým dojmom, že tento spolok v meste Zvolen, kde vyššie 2000 kresťanských robotníkov sa nachodí, pekne sa rozširovať a účinkovať bude. Na zdar!

Jozef Briedony.

***

Od Hronu.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Kresťane».

Tak mnoho som počul a čítal o Prievidzi, že povzbudila sa vo mne zvedavosť oboznámiť sa s týmto mestečkom a s jeho mešťanmi, akožto povestnými to ľudákmi. Dlhो som čakal na príležitosť, až konečne šiel som ta zo Svätého Kríža s jarmočníkmi. Nebudem opisovať mestečko, veď ako som zkusil, nie je v ňom nič obzvláštného. Mňa síce len ľudia zaujímali. Chcel som sa dozvedieť, kde nadobudli toho pevného presvedčenia, že sú najpevnejšími stĺpmi strany kresťanskej, ktorých ani figle liberálov, ani hrozby Filbergerove nemohly a nevedely zviest k zrade.

No, mestečko chytré som pochodil, veď polovicu tvorí Dlhá ulica. Tu samí súkenníci a garbiari bývajú.

Obe remeslá málo stoja, upádajú. Súkenníci zhotovujú vojenské pokrvice, ale aj to je skromný výrobok. Tak podobne upáda aj hospodárstvo, lebo robotníci sú drahí, takže pozemky okolití sediaci skupujú. Ľud je tu nábožný, najmä ženské sú údami spolku sv. Ruženca. Mestečko má tri kostoly, medzi ktorými piaristický vyniká s utešenou malbou. Má tiež veľký rýnok, kde sa vydržiaujú trhy a krajinské jarmoky a kde v sobotu luftujú sa židáci a kde načúvajú politické reči mydlára Mendla. Čudoval som sa, že je na rýnku toľko obchodov a to zväčša židovských. Ako je to, že katolícke mesto a číry katolícky okres vydržiaava tak veľa židovských sklepníkov a krčmárov, lebo hostincov a krčiem je tu vyše práva a bol čas, keď žid Schwarz 36 licencií obdržal od bývalého financdirektora Magyariho. Predsa takí ľudáci mali by byť miernejší. Dopytoval som sa na konzum. Takého tu nie je, odpovedali mi, lebo máme poriadnych kresťanských kupcov. To nič nerobí. Pri konzume aj tí by sa udržali, lež židia by zutekali, lebo ako vidím, máte ich priveľa. Pomali nás vytisnú, vraveli daktorí a na radáš máme troch židovských fiškálov. Ba kiego befaha! No, to už nie je s kostolným riadom. Čo, tu ľudia toľko sa pravotia? Nuž keď sú zákony také, že samé núfa ľud k pravotám.

Ako chodím po rýnku, vidím tabuľu hospodárskej Banky. No, aspoň to je tu. Ako mi povedali, je to čisto ľudácky ústav a hlavným jeho správcom je p. vyslanec Koloman Brestyenzský. Počul som, že Banka dobre si stojí a už pochovala jednu židovskú. Tak, tak, len aj tú druhú pošla za tou, nech nie je na závade. Kresťania nemajú čo hľadať v židovskej Banke a v židovských sklepoch.

Na rýnku zazrel som p. Brestyenzského, poznal som ho z podobizne v «Kresťane» uverejnenej. Obstal ho celý krčdel ľudí a on priateľsky vyprával sa s každým. Mnoho som počul o ňom, ako chodia ľudia k nemu o radu a s prosbami a on zaujme sa za každého a chodí od ministra k ministrovi. To je už pekné! Tak by mal robiť každý ablegát, lebo veru my chudobní ľudia veľmi potrebujeme podporu. Nielen Prievidzania, ale celý okres ctí a miluje pána Brestyenzského, takže tu marne by sa kto iný namáhal o mandát. Tak sa patri! Ľud nech je povďačný tomu, kto robí zaň.

Dal som sa do rozhovoru s viacerými mešťanmi a tí povedali mi, že tu každý kresťan, či dieťa, či stariec, či muž, či žena je ľudákom a majú ten cit v krvi, takže neudusí ho žiadna moc. Tak podobne cítia aj dedinčania, najmä Slováci. Všetci sú za pána Brestyenzského a vážia si ho, ako otca dobrotivého. Nemci neboli takí, ale od poslednej voľby aj tí chytili sa lepšieho rozumu, najmä Pravňania a Handlovci.

Oboznámil som sa s pánom Ferkom Roháč akožto dušou mešťanstva. Je mestským kassírom a nech on nenie na mestskom dome, bolo by sa tam všeličo postváralo na škodu mesta. Chválili ho Prievidzania akožto výborného rečníka. No, aj som zbadal, že nenie človek obyčajný, lež múdry rozum, ktorý vie zachodiť s jazy-

kom. Je prvým kortešom pána Brestyenzského a obecnosť rado načúva jeho ohnivé reči. Aj pán rychtár Jozef Trgyňa tiež sú dobrý ľudák.

Chcel som vidieť hlavného služneho Fillbergera, ktorý tak veľmi prenasledoval tento dobrý ľud a ktorý tak besne kortešoval za liberálov. Darovali sme ho Myjavanom, odpovedali so smiechom. Nech sa tešia s ním národovci. Celý okres sa teší, že sa ho sprostil a len židáci vejkajú za ním. Teraz už veru nemajú s kým politizovať a prechádzať sa po rýnku: Mendl, Vogel, Goldberger, Wolf, Swarz, Spitzer a ostatní židáci. S nimi sa kartoval celú poobedie a do úradu ani len nenazrel nikdy.

Chcel som sa oboznámiť s Fatranským. Lež povedali mi, že je ustavične zapriahnutý v práci. No, nechal som ho fahať.

Ukázali by sme vám jednu obzvláštnosť, nášho Šporzona, ale nenie tu. Tuším mu krýdla rastú, lebo už pobehal všetky politické stránky, aj našej ľudovej sa už núkal. Aj teraz ukázal chrbát Andrássymu a šiel medzi starodávnych mamelukov, ktorí otvorili kšeft — snáď na staré haleny — pod firmou: «Národný kruh». Prievidzania hovoria, že mu vystavia pomník s krýdlami.

No, nebanujem, že som prekonal tak veľký kus cesty, lebo som mnoho zkusil. Dal by Boh, aby každý slovenský okres tak bol zriadený, ako je prievidzský a aby každý mal svojho Brestyenzského, vtedy uskutočnilo by sa, za čím namáha sa kresťanská strana ľudová.

Krajania Slováci, nasledujte príklad slávnych ľudákov okresu prievidského. My slovenskí katolíci nemali by sme byť inde, len na kresťanskej strane ľudovej. Ta sa všetci za jej zástavou!

Slovák od Hronu.

Alleluja

modlitebná, poučná a spevácka knižka pre katolíckeho kresťana s nótami, so štyrmi obrázkami. S udobrením cirkevnej vrchnosti. — Obsahuje 208 strán modlitieb a 352 strán piesní s obradami (všetko notované). — Cena jedného výtisku, v plátne viazaného: 2 kor. 80 h., v koži zo zlatorezom a futrálom 4 kor.

Za túto summu vopred zaslanú spomenuté knižky pod krížovou obálkou franko možno dostať.

«Alleluja» spevník na ukážku pp. organistom poslaný, tak sa im zapáčil, že ho do štyristo kostolov za úradný spevník prijali, a mám nádej, že i do ostatných tristo kostolov časom zavedený bude a ponevác mimo paššiov všetky obrady a 306 piesní notovaných v sebe obsahuje, Manuale Zsaskovského sa zbytočným stane. — Podobný spevník v slovenskej reči ešte nevyšiel. (Paššie možno od Špolku sv. Adalberta v Nagy-Szombat za 1 kor. 20 hal. viazané dostať.) Ľud veriaci, aby nemusel dve knižky do chrámu nosiť, spevník je spojený s modlitebnou knižkou, ktorá okrem modlitieb i poučenie o svätých sviatosťach a sviatkoch v sebe obsahuje. Časom menšia modlitebná knižka «Alleluja» bez nót vynde.

O tejto knižke páni organistovia sa nasledovne vyslovili: «Alleluja» spevník je dobrý, pekný, dokonálny, výborný, výtečný, pekne vypracovaný, podarený, prospešný, praktičný, chválihodný, túžobne čakaný, s nápěvami jednoduchými bez všetkých cifrov, ako sa do kostola svedčí, zaopatrený. — Ten spevník mňa prekvapil, sa mi zapáčil, vznešenému cieľu zodpovedá, jemu páru niet, som s ním spokojný, opravdu takej dobrej knižky niet, potrebná už bola taká knižka, kniha šikovného majstra chváli, my organistovia za ňu len povdačný byť môžeme, pritom cena nie veľká, lacná.

Budem sa usilovať ho v mojej obci medzi ľudom rozšíriť, zavediem ho do kostola, do školy, budem ho mojim spevákom odporúčať, veriacim mojim som ho na sviatok P. Marie ukázal, sa im zapáčil a hneď 21 sa ho kúpiť prihlásilo, nemyslím, že by sa našiel organista, ktorý by si ten spevník nezaobstaral, zaslúži, by sa čo najväčšmi rozšíril, v našom dištrikte bude zavedený.

Za jejich chvalitebnú prácu, prekonanú na česť a chválu božiu, nech prijmu moje srdečné vďaky, nech Ich Boh požehná. Im za tú obetovavú, ohromne veľkú prácu: «Pán Boh zaplať» vyslovujem, neustály pôvodca nech šíje, srdečná vďaka buď Im za ustávanie, nech Im Boh udelí zdravia a usilovnosť, že tak praktičný spevník zostavili, aby mohli ešte i naďalej tak krásne diela vydávať, za Ich ustávanie sme im povdační, ponevác o jejich spevníku sa jeden časopis bol zle vyslovil, z toho uzavieram, že Ich spevník dobrý musí byť, usilovať sa budem ho rozšíriť.

Knižku možno v každom knihkupectve dostať, tiež u pôvodcu: Štefana Janovčik, farára v Likavke, ostatná pošta Rózsahegy, Stolica liptovská.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	--- ---	4 koruny
na pol roka	--- ---	2 koruny
na štvrt roka	--- ---	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Slovenská ľudová strana nestojí na stanovisku katolíckom, verný katolík nemôže súhlasíť s touto stranou!

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 6. novembra.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 14.25—14.35, peštianska K 13.90—14.95, stolno-belehradská Kor. 13.80—14.75, banátska K 14.15—14.95. — *Raž*: K 12.45—12.85. — *Jačmeň*: na krm K 12.30—13.70. — *Ovos*: prvotriedny 12.90—13.30, druhotriedny 12.70—12.90. — *Kukurica*: K 9.20—13.75. *Repica*: K 30.50—31.50. — *Proso*: K 11.00—11.40.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	26.20	25.20	24.00	22.60	21.20	20.00	19.20
		č.	7	7 ¹ / ₂	8		
		K	17.20	15.80	12.00		

Drobné otruby: K 9.10, hrubé K 9.90.

Datelinové semä: lucerna (prima) K 110.00 do 126.00 za 100 kilogr.; datelina K ———.

Zemiaky: ružové K 3.50—4.00, žlté K 3.90—4.50 za 100 kilov.

Strova: Veľká biela fazuľa (bôb) K 22.00—23.—, tarkavá K 20.00—21.00. — *Hrach* čistený: K 24.00 do 42.00. — *Šošovica*, veľká čistá: K 70.00—80.00. — *Koňopné semä*: K 22.00—23.00. — *Lanové semä*: prima K

18.00—19.00. — *Rasca* (kmín): 78.00———. — *Mak*: K 78.00———. — *Ladník*: K 00.00—00.00. Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 72.00 do 73.50, kockový K 74.50—75.00, žltý K 72.50—73.00 za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 43.50, fiumánsky White-Star (***) K 40.50 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský K 24.00—25.00, slavonský K 39.00 do 39.50 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 28.50—30.00, srbské (100 kusové) K 27.50—28.50.

Sviňská masť: budapeštianska K 140.00—141.50.

Slanina: vidiecka K 140.00—142.50, mestská 4 kusová K 110.00—111.00 za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K 143.00 do 144.00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 38.50—39.00.

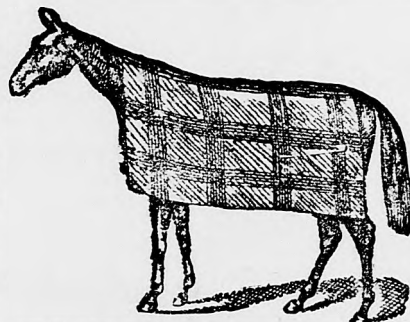
Vajcia: prima uhorské K 94—96, podlejšie K 90 do 94 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2.00—2.20, k vareniu K 1.40—1.60, syr 10—20 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy k pečeniu K 1.30 do 1.40 za kilogram; kurence k smaženiu K 1.40—1.80, kurence k pečeniu K 2.10—2.50, sliepky na polievku K 2.40—3.20 za jeden pár.

OHLAS.

Aby hospodári Uhorská všeliakými figlami rozširovaným odporúčaniam na lepšiu sadnúť a peňaze vyhodit' nemuseli za veci nevidene, totižto za pokrovce na kone udajne zvlny robené, skutočne ale k tomu cieľu v daktorej českej fabrike vyhotovené z barchetu a

kalmuku, odhodlali sme sa, že zvláštnej trvácnosti, celkom hrubé ako bunda teplé uhorské o fabrikátu pokrovce na kone uvedieme do obchodu, ktoré všetkým požiadavkam zodpovedia. Výhodné ceny pre hospodárov: —

Cena veľkého a širokého panského pokrovca na kone 3 zl. Najväčšej a najlepšej jakovosti cena 3 zl. 50 kr.

Franko zasielka ku každej pošte.

Výlučná atresa objednania:

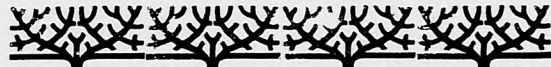
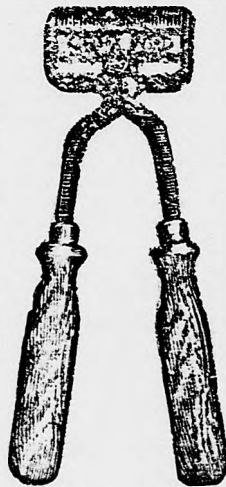
Stredisko rozposielania

:: Uhorských pokrovčov ::

SOMOGY-SZILL.

Ku bálku pripojiť možno povodne «RAPIDE» nožnice k strihaniu lichvy s náhradným nožom spolu 1 zl. 6 kr. Povodne «Pegoef Freres» francuzske nožnice k strihaniu koni za výhodnú cenu 2 zl. 20 kr.

Dobrestanie za povodnosť a dobrotu našho tovaru. Za nezodpovedné vrátime peňaze.

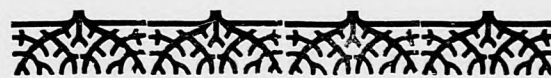
Oznamy prijíma

≡ administracia ≡

KREŠŤAN

≡ BUDAPEST ≡

Szentkirályi-u. 28.

TELEGRAM!

Sukne polovlnené po ... 70—75 kr. a vyše.
 Sukne grisetové vyšívane po ... 1 zl. 20 kr. a «
 Sukne satenové tlačené modne po ... 93 kr. a «
 Sukne kanafasové modne po ... 1 zl. 10 kr. a «
 Sukne atlasové modne po ... 1 zl. 5 kr. a «
 Sukne glotové, prádlo biele i delnicke, zástery všetkých druhov, obrusy, supravu, plátna, atd., všetko v rozličných farbách a modných vzorkách vyrába a dobierkou ľavne zasiela :

tkalcovna A. Jelínka v Jimramově.

Vzorky zdarma a franko.

Podporujte malopriemysel! a len čistu ručnú prácu!

Kukučkové hodiny K 8.50

V krásnej rezanej škryňke s ozdobou ftaka s číslami a rukami z kosti, vola pól a celé hodiny, 33 cm. vysoké, celkom pristrojené, dva pondáse z pozlátenej mede s 1a šottland prsne chodiacim strojom len 8 K 50 hal. Okrúhle hodiny so strojom 30 hodin chodiacim na strunách, 16 cm. v priemere 3 kor.; tieisté s 8 dní chodiacim strojom v priemere 30 cm. 5 kor. 60 hal. Za každé hodiny záruka 3 rokov na písme. Rociťte viac než 50.000 hodin rozposielam k najväčšiemu uspokojeniu odoberateľov. Už samo toto je najkrajším svedectvom solidity mojho obchodu. I to najmenšie objednanie sa s najväčšou pozornosťou rozposiela s poštovou dobierkou **Ján Konrád** prvá dielňa hodin **Brüx 1193** (Čechy). Velký cenník s 3000 obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Subežné budič hodiny.

amerikansky system, v každom položení dobre chodi, dobrej jakovosti, za presne dobré chodenie záruka 3 rokov, kus K 2.90; 3 kusy K 8, so svietiacim v noci číselníkom K 3.30; 2 kusy K 9. Riziko vytvorené! Premena dovolena, alebo vratia sa peňaze! Rozposiela s poštovou dobierkou alebo pri poprednom doposlani peňazi **Ján Konrád Brüx č 1192** (Čechy).

Velky cenník s 3000 obrazmi tovaru zo zlata a striebra na žiadosť franko a zdarma.

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní. **Bartilovej ústnej vody**, jedna fľaška 70 h. prinavrátilo sa bole nie zubov alebo zápach, z úst. (franko-Zasielka 95. h. osobyte). **E. Bartilla-Winkler**, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekární **Bartillovu vodu** na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napodobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fľaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu fľašu nepošlem. 303

Šijáce Stroje.

25 zl. Vždycki Kdostaniu u. 812 **Aloja Habán** mechanika v Budapešti VII. Izabella-ter 3. Cenník pošlem každmeudarmo

Velmi dokonale-bez každej chyby a ku každému eielu. Podla garancie od 10 zl. až do

Singer stroje na šitie.

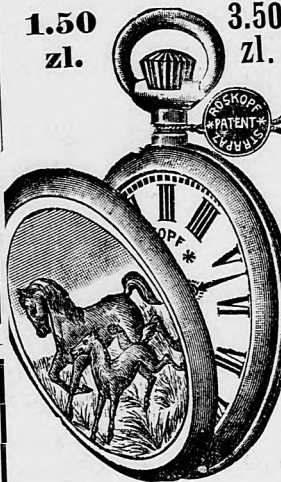
Jozef Habán umelecky strojník Budapešť, Almássy-plac 14.

Celkom nové bez hluku 30 zl.; odborne vedecky opravené od 12 zl. višej pri dorostaní. Cenníky zdarma a franko posielam:

Nekupujte hodiny.

Kým nevedíte náš cenník. Do- stanete za:

1.50 zl. 3.50 zl.

- Nikkel Roskopf hodinky ... 1.50
- Goldin Roskopf " ... 2.-
- Strieborné Roskopf hodinky 3.-
- S dvojou pokryvkou ... 5.-
- S 3. striebornou pokryvkou ... 5.-
- hodinky ... 5.-
- Tenke ocelové hodinky ... 3.50
- Americké zlatodubl. hodinky 5.-
- Pôvodné Roskopf patenthod. 3.50
- Pôvodné «Omega» ... 9.50
- Strieborná panciel retiazka 1.-
- 14 karat. zlaté hodinky ... 8.50
- 14 karat. zlatá retiazka 10.-
- 14 karat. zlatý prstienok ... 2.-
- Pendlové hodiny ... 2.80
- So zvukom väzových zvonov 4.50
- S muzikou ... 6.-
- Kukučkové hodiny ... 2.50
- Kuchynské hodiny ... 1.20
- Budič hodiny ... 1.20
- Budič v noci so svetlom ... 1.50
- S dvojím zvonom ... 1.75

Troch rokov záruka na písme za věci nezodpovedné vratia sa peňaze. Rozposielanie s poštovou dobierkou.

Mikša Böhnel hodinár

Viedeň, IV., Margarethenstrasse 27. (vlastný dom). Treba pýtať s 2000 obrázkami opatrený cenník franko a zdarma

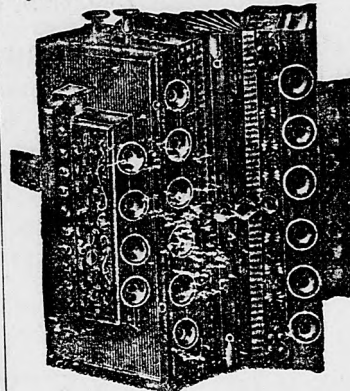
Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepsié 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor.—24 kor. Biele ako snáh

imäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpäť prijati je pod touti vynimkou dovolenejšli sa poštové útraty vynahradia. **Benedikť Sachsel**, Lobes 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Na 30 dni pohlad.

dľa podmienok mojho cennika, teda bez rizika pre objednavateľa posielam špoštovou dobierkou mojé:

«Priateľ ľudu harmoniky» číslo 663, abych o nedostiziteľnej solidite jejich každého presvedčil. Táto harmonika má garantované špirál perá nielen pre tikadia, lež aj pre basy a klapne ľufu, má ďalej 10 tikadiel, 2 registre, duplované hlasy, 48 hlasov. tri rady trub, mahagonnou farbou politirované čierne vkladky s barvistými okrajky, niklovú okovu. du-

plované mešky, mesadné chraničlá a držadlá, veľikost 31x15 cm. a stojí kus K 7.40. Škola k samoučení ku každej harmonike zdarma. Lacnejšie a menšie harmoniky k naučeniu sa hrať na harmonike zvlášte pre deti po K 2.50, 3.20, 3.80, 4.80. Fajnejšie harmoniky po K 8.60, 9.50, 10.20, 11.40, 16.50 vybrať si možno dľa mojho cennika. Moje harmoniky neni sú podrobené hraničnému mytu bo sú celkom české dôrobry. čo prosim do povahy vziať. Žiadné riziko. — Možno vymeniť, alebo peňaze zpiatky dostať. Rozposiela špoštovou dobierkou vývozný dom hudobných nástrojov

JAN KONRÁD Brüx 1194. (Čechy.)

Velky cenník s 3000 obrazmi posielam sa komukolvek na žiadosť zdarma a franko.

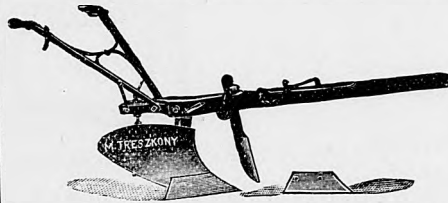
Žiadajte si cenník

zdarma a bezplatne zašlem mój, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cenník, ktorý viac než 3000 obrazov obsahuje rozličných hodin, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov 289

JAN KONRÁD

I. hodinová fabrika a exportný obchod **BRÜX No. 1233.** (Česko.)

Páni hospodári!

Len umňa dostanete tie najlepšie, tohto času za najdokonalejšie uznánie hospodárske stroje

ako: mláťačky s ocelovými guličkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékolvek iné, žentáre, rajtáre, sečkovice atd. — Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň

fabrikant hospodárskych strojov v Bytci (Nagy-Bitcse). Ti páni, ktorí by chceli za provisiu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa. 292

Dr. FLESCH-a lieh proti lámke

jedine istý liek proti reume, lámke, boleniu rúk, nôh Učinkuje podivne chytro a istotne. K dostaniu: v

Dr. FLESCH-a lekární ku KORUNE Györ (Ráb) Baross-u. 26.

1/2 decilitrová fľaška na prábu 2 kor.; proti zastaralej nemoci veľká fľaška pre «rodinu» 5 kor. 3 malé, alebo 2 veľké fľašky pre «rodinu» posielajú sa franko.